

G CONSELLERIA
O SALUT
I SERVEI SALUT
B ILLES BALEARS

BOIB

Butlletí Oficial de les Illes Balears

Núm. 44

28 de març de 2015

Fascicle 71 - Sec. I. - Pàg. 14139

Secció I. Disposicions generals PRESIDÈNCIA DE LES ILLES BALEARS

5569

Llei 4/2015, de 23 de març, de drets i garanties de la persona en el procés de morir

Llei 4/2015, de 23 de març, de drets i garanties de la persona en el procés de morir

Carlos Serrano.

Infermer i tècnic del Centre Coordinador del Programa de Cures Pal·liatives de les Illes Balears

Situació actual de les Cures Pal·liatives a Espanya

- Aprox. 54 000

Expertos europeos señalan el déficit de recursos para paliativos en España

Los profesionales critican que no haya una especialización médica oficial para los cuidados de estos enfermos

1-1,5% población

ESPAÑA CAE SEIS PUESTOS DESDE 2007 EN RECURSOS PARA CUIDADOS PALIATIVOS

Los países más desarrollados de la UE en este ámbito son Reino Unido, Bélgica y Países Bajos

Mapa de países europeos respecto a sus recursos sobre cuidados paliativos.

Ranking de

1º Reino Unido	15 Malta
2º Bélgica	16 Portugal
3º Países Bajos	17 Letonia
4º Suecia	18 Eslovenia
5º Islandia	19 Bulgaria
6º Austria	20 Lituania
7º Alemania	21 Finlandia
8º Dinamarca	22 República Checa
9º Luxemburgo	23 Rumania
10º Polonia	24 Estonia
11º España	25 Eslovaquia
12º Italia	26 Chipre
13º Hungría	27 Grecia
14º Francia	28 Croacia

Los recursos invertidos en cuidados paliativos varían en cuanto a comunidades autónomas

Los médicos piden reforzar los cuidados paliativos pediátricos

CP un 1 / 3 part NO

Cuidados paliativos para todos

Legislació nacional en el procés de morir

A Espanya **NO EXISTEIX** una LLEI BÀSICA ESPECÍFICA que reguli l'atenció sobre el final de vida

Legislació nacional en el procés de morir

Març 2017

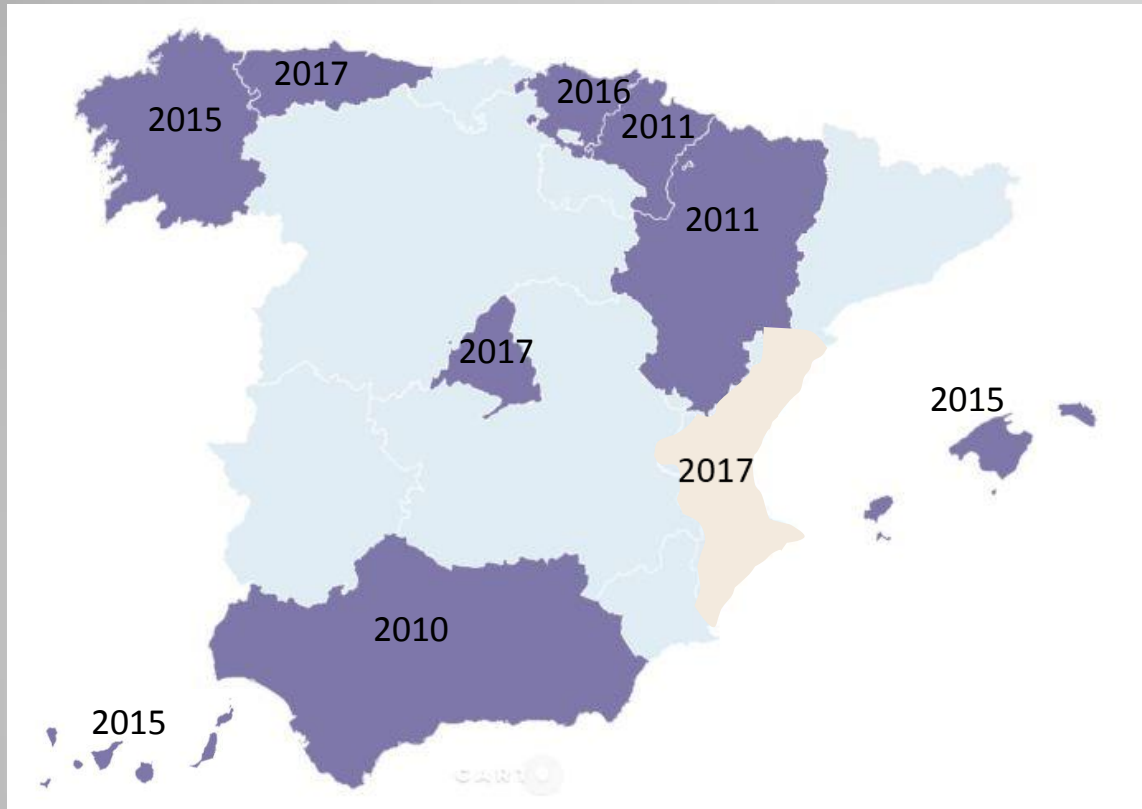

Proposta de Llei de mort digna

Regulació actual a nivell nacional del procés de final de vida

- **Llei Orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del Codi Penal:** tipifica com a delicte els processos d'eutanasia i el suïcidi assistit.
- **Llei 41/2002, de 14 de novembre** que regula l'autonomia del pacient i de drets i obligacions en matèria d'informació i documentació clínica

Legislacions autonòmiques

- 9 comunitats amb Legislació vigent

- * Andalusia
- * Aragó
- * Navarra
- * Illes Balears
- * Galícia
- * Illes Canàries
- * País Vasc
- * Madrid
- * Astúries

- 1 Comunitat (C. Valenciana):
avantprojecte de Llei

- En totes les comunitats hi ha la
possibilitat de la DVA

Legislacions autonòmiques. Elements comuns

- Garantir unes cures pal·liatives de **qualitat, accessibilitat i equitat**
- Protegir la **dignitat** de la persona
- Asegurar l'**autonomia** dels pacients
- Respectar els **valors, desitjos i preferències** de la persona
- Dret a la **informació assistencial**
- Dret a la **sedació pal·liativa**

Llei 4/2015, de 23 de març, de drets i garanties de la persona en el procés de morir

Sumari de la Llei

- Exposició de motius
- Títol I – Disposicions generals
- Títol II – Drets de les persones en el procés de morir
- Títol III – Deures dels professionals sanitaris que atenen a pacients en el procés de morir
- Títol IV – Garanties que proporcionaran les institucions sanitàries o socio-sanitàries
- Títol V – Infraccions i sancions
- Disposicions addicionals
- Disposició transitòria
- Disposició derogatòria
- Disposicions finals

Exposició de motius - I

- Respon a les necessitats de les persones i institucions sanitàries
- Reconeix la significació existencial del procés de morir
- Dignitat com un valor intrínsec
- Autonomia del pacient: presa decisions
- La persona: protagonista i subjecte actiu de l'atenció
- Humanitzar el procés mèdic-assistencial, defensar la bioètica i el model deliberatiu
- La llei NO preten negar el sofriment ni donar l'expectativa de control absolut

Exposició de motius - II

Articles varis de la Constitució Espanyola i de l'Estatut d'Autonomia de les Illes Balears on es reconeixen drets i aspectes organitzatius sobre temes que es tracten en aquesta llei.

Estatut d'Autonomia I. Balears

Artículo 25. Salud.

1. Se garantiza el derecho a la prevención y a la protección de la salud mediante un sistema sanitario público de carácter universal.
2. Todas las personas con relación a los servicios sanitarios tienen derecho a ser informadas sobre los servicios a que pueden acceder y los requisitos necesarios para usarlos y sobre los tratamientos médicos y sus riesgos, antes de que les sean aplicados; a dar el consentimiento para cualquier intervención; a acceder a su historia clínica propia y a la confidencialidad de los datos relativos a la propia salud, en los términos que establecen las leyes.

Todas las personas tienen derecho a un adecuado tratamiento del **dolor** y a **cuidados paliativos**, así como a declarar su **voluntad vital anticipada** que deberá **respetarse** en los términos que establezca la ley

Exposició de motius - III

- Documents on l'AUTONOMIA de la persona queda registrada
 - Carta de Drets Fonamentals de la UE
 - Conveni del Consell d'Europa per a la protecció dels drets humans i la dignitat
 - Sentències del TC
 - Llei 14/1986, de 24 d'abril, General de Sanitat
 - Llei 41/2002, de 14 de novembre, bàsica reguladora de l'autonomia del pacient
 - Llei 1/2006, de 3 març, de voluntats anticipades
- Consens actual al dret de rebre CP integrals de qualitat

Exposició de motius - IV

- Dret a la informació clínica (consentiment informat)
- Dret a fer DVA i que aquestes es respectin
- Accesibilitat a les Voluntats Anticipades : ciutadà i professionals
- Funcions de la persona representant

Exposició de motius - V

- Determina els deures dels professionals que atenen persones en procés de morir
- Determina obligacions per a institucions sanitàries públiques i privades que garanteixin els drets dels pacients
- Facilitar accés dels centres i institucions a Comitès d'ètica assistencial

Títol I – Disposicions Generals

Art 1 – Objectiu : Drets de la persona / Deures del personal sanitari / Garanties de que les institucions sanitàries

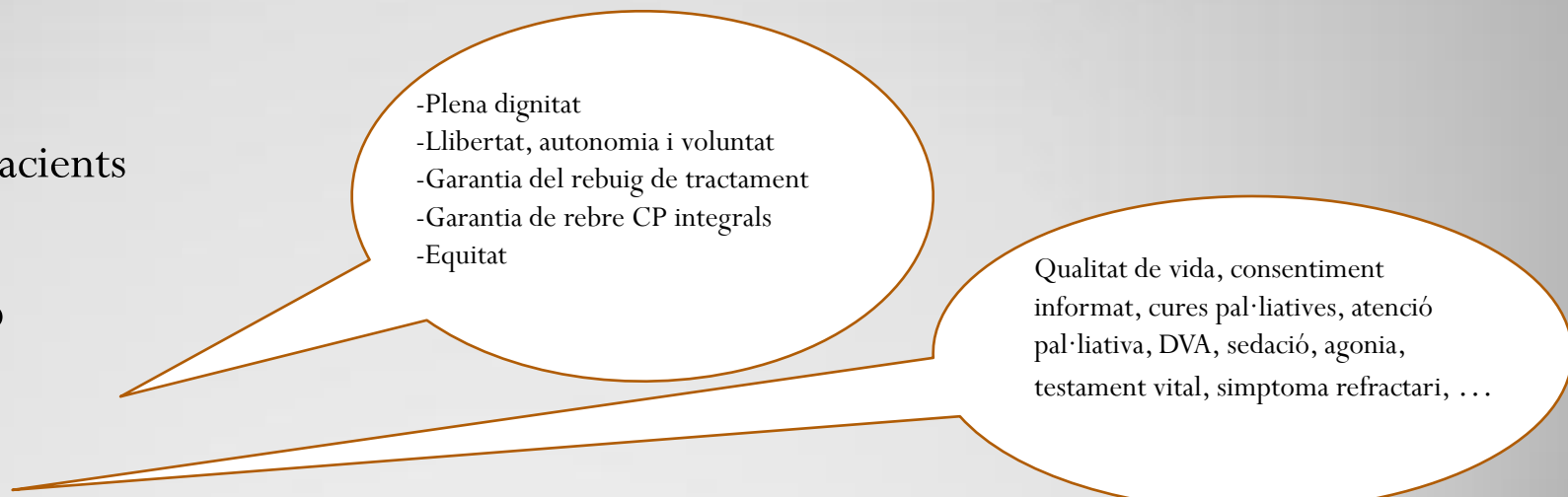
Art 2 – Finalitats :

- Dignitat de la persona
- Autonomia i voluntat dels pacients
- Atenció de qualitat i equitat

Art 3 – Àmbit d'aplicació

Art 4 – Principis bàsics

Art 5 – Definicions

-Plena dignitat
-Llibertat, autonomia i voluntat
-Garantia del rebuig de tractament
-Garantia de rebre CP integrals
-Equitat

Qualitat de vida, consentiment informat, cures pal·liatives, atenció pal·liativa, DVA, sedació, agonia, testament vital, símptoma refractari, ...

Títol II – Drets de les persones en el procés de morir

Art 6 – A la **informació** assistencial

Art 7 – A la **presa de decisions** i al **consentiment informat**

Art 8 – A **rebutjar** i a retirar una intervenció

Art 9 – A fer la **Declaració de Voluntats Anticipades**

Art 10 – De les persones en situacions d'**incapacitat** respecte a la informació, presa de decisions i el consentiment informat

Art 11 – Dels pacients **menors d'edat**

Art 12 – Dels pacients a rebre **CP integrals** i a elegir el domicili per a rebre'ls

Art 13 – Dels pacients al tractament del **sufriment, dolor i altres símptomes**

Art 14 – Dels pacients a l'administració de **sedació** a l'agonia

Art 15 – A la **intimitat** personal i familiar i a la **confidencialitat**

Art 16 – A l'**acompanyament i suport espiritual**

Títol III – Deures dels professionals sanitaris que atenen a pacients en el procés de morir en quan a ...

Art 17 – La informació clínica

Art 18 – La presa de decisions clíniques

Art 19 – La declaració de voluntat anticipada

Art 20 – Les persones que puguin trobar-se en situació d'incapacitat de fet

Art 21 – L'adequació de mesures terapèutiques

Títol IV – Garanties que proporcionaran les institucions sanitàries o socio-sanitàries

Art 22 – Garantia dels drets dels pacients

Art 23 – Acompanyament dels pacients

Art 24 – Recolzament a la família i a les persones cuidadores

Art 25 – Assessorament en cures pal·liatives

Art 26 – Estada a habitació individual per a persones en situació terminal

Art 27 – Promoció del voluntariat

Art 28 – Comitès d'Ètica Assistencial

Títol V – Infraccions i Sancions

Art 29 – Disposicions generals

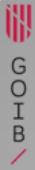
Art 30 – Infraccions lleus

Art 31 – Infraccions greus

Art 32 – Infraccions molt greus

Art 33 – Sancions

Art 34 - Competencia

Disposicions addicionals

- **Primera** - Avaluació de la Llei
- **Segona** – Difusió de la Llei
- **Tercera** – Cures Pal·liatives

CÓM MOREN ELS CIUTADANS I CIUTADANES DE LES ILLES BALEARS

INFORME SOBRE L'APLICACIÓ DE LA LLEI 4/2015 DE 23 DE MARÇ, DE
DRETS I GARANTIES DE LA PERSONA EN EL PROCÉS DE MORIR

Disposició transitòria única

Consulta al Registre de Voluntats Anticipades

Gener 2016	Homes	Dones	no consta	Total	Població Padró	Homes/1000 hab.	Dones/1000 hab.	Total/1000 hab.
ILLES BALEARS	1.998	3.314	0	5.312	1.104.479	1,81	3,00	4,81
TOTAL NACIONAL	70.179	115.298	13.274	198.751	46.624.382	1,51	2,47	4,26

Taula 2. Nombre de registres de voluntats anticipades CAIB/SNS any 2016. Font: <https://www.msssi.gob.es/ciudadanos/rnip/home.htm>

Gener 2017	Homes	Dones	no consta	Total	Població Padró	Homes/1000 hab.	Dones/1000 hab.	Total/1000 hab.
ILLES BALEARS	2.323	3.874	0	6.197	1.107.220	2,10	3,50	5,60
TOTAL NACIONAL	78.437	129.331	13.175	220.943	46.557.008	1,68	2,78	4,75

Taula 3. Nombre de registres de voluntats anticipades CAIB/SNS any 2017. Font: <https://www.msssi.gob.es/ciudadanos/rnip/home.htm>

Disposicions finals

- **Primera**
 - Modificació de la Llei 5/2003, de 4 d'abril, de salut de les Illes Balears
- **Segona**
 - Modificació de la Llei 1/2006, de 3 de març, de voluntats anticipades
- **Tercera**
 - Comitès d'Ètica Assistencial
- **Quarta**
 - Desenvolupament reglamentari i compliment dels objectius
- **Cinquena**
 - Entrada en vigor

Actuacions previstes a la LLei

- **Difussió** de la Llei a ciutadans, professionals i institucions sanitàries
- Fer periòdicament “**informe de com moren** els ciutadans i ciutadanes de les Illes Balears” i evaluar-ne els resultats
- **Pla de formació** en CP per a professionals
- Disposar de **recursos adequats** especialitzats en CP
- Incorporar **DVA** als historials clínics, promoure’l i que es respecti.
- Els centres sanitaris i sociosanitaris cal que tinguin o estiguin vinculats a **Comitès d’Ètica Assistencial**
- Disposar d’**habitacions individuals** pels pacients en situació de final de vida
- Promocionar el **voluntariat**

G CONSELLERIA
O SALUT
I SERVEI SALUT
B ILLES BALEARS

Cures Pal·liatives, una necessitat i un dret assistencial

Centre Coordinador del Programa de Cures Pal·liatives de les Illes Balears
Recinte Hospital Psiquiàtric. Camí Jesus, 40. Tel. 971 212186

programacpib@ssib.es

www.cuidapaliativos.caib.es

@ccpalib